

Diakoniudvalgets studietur til Berlin

27.-30. september 2022

Tirsdag den 27. september

Endelig sad vi i toget, og efterhånden som vi bevægede os ned gennem Haderslev Stift, steg de sidste af diakoniudvalgets medlemmer på. Studieturen var længe ventet, så stemningen var høj. Selvom de reserverede pladser ikke helt var så samlet, som vi kunne have håbet, blev der talt flittigt blandt andet om udkastet til inspirationspapir om diakoni fra Dansk Diakoniråd. I Hamborg gik vi om bord på det sidste tog, der kun tog et par timer. Alligevel mærkede vi togets særlige tidsboble: Her skal man bare være, ind til man når frem. For et udvalg, hvis samvær normalt er styret af en stram dagsorden, føltes det som ren luksus.

Vel ankommet til Berlin nåede vi ad omveje frem til vores hotel, som viste sig at ligge i nr. 129 og ikke nr. 12. Derefter havde vi en time til at finde os til rette på værelserne, inden vi mødtes igen til spisning og tog direkte videre til den danske kirke i Berlin.

I Christianskirken tog præsten, den unge assistent og et medlem af menighedsrådet imod os. De viste rundt og fortalte levende om kirkelivet. Menigheden er typisk i Berlin i kortere tid eller i +10 år. Det betyder, at de fleste tager til Danmark for at få foretaget kirkelige handlinger, så der er få begravelser og vielser og kun nogle få konfirmander. I stedet fungerer kirken og de tilstødende lokaler som mødested ifm. gudstjenester, ulvetime for børn, aktiviteter for unge, foredrag og koncerter. De ansatte er lønnet fra Danmark, men ellers kommer økonomien fra udlejning af lokaler og ikke mindst fra det årlige julearrangement, som dog efter en årrække er blevet nedjusteret fra julemonster til julemarked.

Onsdag den 28. september

Hele dagen var afsat til et besøg hos Diakonie Deutschland (DD), som vi fandt i et stort hus på en fornem adresse. I introduktionen lærte vi, at stedet huser tre organisationer, 900 ansatte og har rødder i tysk indre

mission. Deraf Kronenkreutz logoet som består af korset sammensat med bogstaverne i og m. DD laver lobbyarbejde, udvikler nye former for diakoni og gennemfører projekter og kampagner med fokus på diakoni. Arbejdet udføres på landsplan af 600.000 ansatte og af 700.000 frivillige, og det når ud til cirka 10 millioner mennesker. Til næste år kan de fejre 175 års jubilæum. Imponerende!

Så sagde vi farvel til en ansat og goddag til den næste, som arbejdede med europæisk migrationspolitik i form af lobbyisme. Det vil sige, at DD får penge fra staten for at kritisere den! Lige nu er der en åbning, idet den nye tyske koalitionsregering ønsker et paradigmeskift i flygtningepolitikken. DD er fortaler for at give flygtningene frit valg af opholdssted, så vidt det kan lade sig gøre. Som systemet er nu, er det for bureaukratisk og regelstyret. DD prøver at bruge erfaringerne med særregler for ukrainske flygtninge til at bearbejde flygtningepolitikken. Økonomisk er det altid et plus at modtage arbejdskraft og forøge arbejdsstyrken, men det er sjældent det, der fokuseres på i den offentlige debat. I Tyskland er den ikke helt så højreorienteret, som i resten af Europa, og der er flere eksempler på civile bevægelser som fx united4rescue.org. Det kan skyldes, at mange har en familiehistorie med flygtningeerfaringer fra krigene.

Efter endnu en udskiftning kunne en ny ansat fortælle os om et pilotprojekt med digitale naboplatforme. Formålet er at skabe mere sammenhængskraft i menighederne, da kirken både mister medlemmer og mister mening for folk generelt. Samtidigt er projektet også et forsøg på at gøre kirken til en del af løsningen på udfordringen med ensomhed. Naboplatformen er åben både for offentlige og private i nabolaget, og selvom man kan se aktiviteter i de tilstødende nabolag, vises deltagerens fulde navn kun for naboerne. Typisk vil den første aktivitet, der tilbydes, være undervisning i brugen af platformen, men derefter kan alle byde ind, dog vil hadefulde ytringer blive blokeret. Kirken er ofte den lokale samarbejdspartner og kan bruge platformen til at være i kontakt med deres menighed. Efter 1 års opstart overtager de ansvaret for naboplatformen. Erfaringerne indtil nu er, at naboplatforme virker fint i større byer, men ikke i de helt små samfund. Rammerne for projektet er udarbejdet af DD, som også står for PR, og det er finansieret af en donor. Når projektet udløber laves en samlet rapport over best practice erfaringer, som præsenteres på en konference.

Efterhånden var vores hoveder blevet godt fyldt op. Heldigvis inviterede DD os på frokost i deres kantine, inden vi skulle videre med dagens resterende tre programpunkter.

Den næste ansatte, vi sagde goddag til, arbejdede med et projekt for mennesker med fattigdomserfaring. Han havde selv erfaret fattigdom på egen krop og var mangeårig aktivist, inden han var kommet på månedsløn hos DD. Projektet har to formål. Dels at bringe folk med fattigdomserfaringer sammen i grupper og tilskynde dem til at deltage aktivt i samfundet. Dels med en konsekvent deltagerkultur at få disse folks stemmer hørt i den offentlige struktur og presse. Der arbejdes på deres egne løsninger, fx ved at bringe lovgiverne sammen med folk med fattigdomserfaring for at rette op på utilsigtede konsekvenser af lovgivningen. Arbejdet foregår både fysisk og digitalt, men kan være udfordret af, at det for disse mennesker er meget svært at møde op eller få adgang til nødvendig hardware. I dag fokuserer projektet på den sociale lovgivning, men håbet er, at det i fremtiden også kan komme til at omfatte arbejdsmarkeds- og boliglovgivning.

Igen sagde vi farvel og goddag til nye ansatte, som denne gang kom fra presseafdelingen. De skulle fortælle os om en kun 3 uger gammel kampagne: #wärmewinter. Anledningen er de høje priser på energi og fødevarer, og kampagnen indeholder både nye tiltag samt allerede eksisterende tiltag. En del af kampagnen er juridisk rådgivning om rettigheder, men den åbner også op for lokal deltagelse på egne præmisser. DD har lavet hjemmeside og sendt PR til kirker og organisationer. Håbet er, at det vil spredes på sociale medier og inspirere til nye netværk mellem kirker og organisationer samt til nye fællesskaber lokalt. Kirkerne er

imidlertid også ramt af prisstigningerne, så man lobbyer lige nu for et offentlig tilskud til kirkerne udover dem, den tyske regering allerede har givet.

Sidste programpunkt blev præsenteret af en ansat, der arbejdede med at fremme demokrati. Hans spørgsmål lød: I et samfund, som polariseres mere og mere, hvordan møder man hadefulde mennesker? Særligt i arbejdet med fattige og migranter oplever såvel ansatte som frivillige i DD, at de bliver konfronteret med hadefulde holdninger. Derfor har DD udviklet workshops med erfaringsudveksling for medarbejdere. Det er imidlertid også vigtigt at være sig bevidst om sit kristne ståsted og kommunikere sine værdier tydeligt. Det er ikke nok at reagere, man er også nødt til at agere! Derfor uddanner man facilitatorer, som kan påvirke de lokale kulturer og tage hånd om konkrete konflikter. Hvis vi skal leve sammen, er vi nødt til at kommunikere, og ingen kommunikation øger frygten! Demokrati er ingen selvfølge, og derfor er det farligt at stoppe demokratiopdragelsen af de næste generationer. Det er forholdsvist nyt, at der arbejdes med demokrati ifm. diakoni, men i Danmark arbejder både DUF og Dansk Flygtningehjælp med lignende demokratiundervisning.

Efter en lang og informativ dag på Diakonie Deutschland sagde vi farvel og begav os lettere omtumlede ud i den friske luft. Her ventede Birgitte Brandt Koppehl, der har danske rødder, men er uddannet præst i Tyskland og arbejder i et tysk landsogn. Sammen med hende gik vi en tiltrængt tur i Berlin, hvor vi fik kigget lidt på øst og vest, inden vi slog os ned på en café, for at høre mere om livet som landpræst.

Sammenlignet med danske kirker har de tyske ret få medlemmer og derfor begrænset indtægt. Birgitte er sammen med sin mand præst i 3 kirker, der alle skal vedligeholdes og betjenes, men andre landpræster har helt op til 15 kirker. Den evangeliske kirke i Tyskland adskiller sig også ved at have synode og årsmøde, som øverste myndighed. Nyuddannede bliver tildelt et embede i 2 år, hvorefter præst og kirkeråd kan vælge at fortsætte samarbejdet. En af præsternes faste opgaver er at undervise i kristendom i de tyske skoler. Diakoni er en del af hverdagen i Birgittes kirker, hvor de tilbyder kirkeasyl til afviste asylansøgere, hvis sag de mener bør tages op igen. De har også sprogcafé samt et musik- og demokratiprojekt for unge.

Planen var, at Birgitte skulle have spist aftensmad sammen med os, men det passede desværre ikke rigtig med hendes tre forskellige togafgange på hjemvejen. Derfor sagde vi farvel på restauranten, klarede aftensmaden selv, og tog tilbage på hotellet for at holde møde. Dels om dagens 6 oplæg, dels om en kampagne, vi havde fået idé til på Diakonie Deutschland.

Torsdag den 29. september

Dagens program var heldigvis ikke så tæt pakket som gårsdagens. I stedet for oplæg skulle vi besøge tre adresser i Berlin med forskellige diakonale profiler. Første sted var Campus Daniel i Wilmersdorf, der både rummer kirke, sognehus, børnehaven, skole og diakonistation. Det var campus manager og kirketjener i en og samme person, der stolt viste os rundt.

Bagefter mødte vi lederen af diakonistationen samt præsten over en kop kaffe. Diakonistationen er hjemsted for 350 medarbejdere i det lokale hjemmehjælpsdistrikt. De arbejder for at styrke den gode alderdom ved både at have tilbud til de ældre og til deres pårørende. Det er staten, der finansierer arbejdet, og man kan godt være ansat uden at være kristen, men der er ansat en præst til at sikre det kristne værdigrundlag. Lederen af diakonistationen kaldte Campus Daniel et fyrtårn fra vugge til grav.

Præsten var lige knapt så stolt af stedet som de andre to. Hun mener, det er fatalt, at diakoni og kirke er blevet adskilt. Teologisk kan man spørge, om krop og lemmer trives bedst adskilt? Menigheden er på 2.000

medlemmer, og trods adskillelse lød det til, at der var gang i rigtig mange diakonale tiltag; nabohjælp, børnekor, motorcykelklub, madspilprojekt og kredse for forskellige målgrupper. Desuden var der i lokalområdet et godt kendskab til andre diakonale projekter, og man henviste gerne til hinanden. Ifølge præsten er hovedopgaven forkyndelse i ord og handling, men også at have øje for aktuelle behov i lokalområdet.

Den næste adresse, vi besøgte, lå tæt på hovedbanegården og rummede Berliner Stadtmission (BSM). Organisationen har eksisteret siden 1877 og blev grundlagt for støtte familier, prostituerede og industriarbejdere. Mens muren delte Berlin, eksisterede BSM på begge sider, og efter murens fald blev det samlet igen. I dag har man 80 lokationer i Berlin, og alene den matrikel, vi befandt os på, har 1.000 ansatte og 1.800 frivillige medarbejdere. Opgaverne, de løser, er mission, diakoni, møder og uddannelse. Det finansieres af donationer, offentlige midler samt af hoteldrift og boligudlejning. På adressen driver man herberg for hjemløse fra november til marts, arbejde målrettet fanger både før, under og efter fængsling, ambulatorie og to sociale ambulancer. Der er boliger for alkoholikere, kollegie og midlertidige boliger for mennesker i sårbare situationer foruden skole, ungdomsherberg og sikkert mere, der bare ikke nåede at blive noteret.

Sidste besøg var hos Refugio Berlin, som lå i det hus, der tidligere havde været Berliner Stadtmission West. I dag fungerer adressen som boliger for singler, både studerende og flygtninge, men sjældent nyankomne. Man ansøger om bolig i huset, men udvælges i sidste ende af de andre beboere på etagen, og alle beboere er forpligtet på opgaver i huset. Det var refugiets koordinator, der viste os rundt og fortalte, hvor smukt det er at se folk få fodfæste i Berlin. Indtægterne kommer fra udlejning af beboelse, men også fra cafeen og udlejning af mødesal og møderum. Desuden huser man også andre små organisationer, flere atelier og aktiviteter som sprogskele, mødrehjælp, yoga, rådgivning og ukrainehjælp. Der er ingen socialarbejder ansat, så huset fungerer som et kollektiv, der skal klare opgaverne i fællesskab. Derfor prøver koordinatoren at holde sig i baggrunden og lade folk løse opgaverne selv. Vi endte rundvisningen oppe på den solbeskinnede tagterrasse og kunne ikke rumme mere information den dag. Det eneste der trak, var kaffe, kage og support T-shirts i cafeen.

Efter det sidste besøg havde vi fri. Nogle valgte at gå hjem til hotellet i det fine vejr, mens andre nåede en lille smule sightseeing i Berlin. Flere tog også en time out på hotelværelset, inden vi mødtes for at spise på restaurant. Efterfølgende var der igen møde på hotellet, denne gang om de planlagte temamøder i forskellige provstier, som vi lige skulle have bemandet.

Fredag den 30. september

Hjemrejsedagen var aftalt og planlagt, om end en uventet hotelregning for morgenmaden skubbede lidt til vores tidsplan. Vi nåede dog toget til Hamborg og fordelte os i to grupper. Dem, der skulle bruge tiden på at planlægge de to forestående temamøder, og dem der ikke skulle. Det var smart at få gjort, mens vi sad på toget, da temamøderne lå allerede ugen efter studieturen.

Efter Hamborg sad vi lidt mere samlet og kunne bruge tid på at brain storme på den kampagne, vi havde fået inspiration til på Diakonie Deutschland. Foruden ideerne og rammerne fik vi besluttet, hvem der gjorde hvad, så arbejdet kunne fortsætte efter hjemkomsten.

Da toget kørte ind i Haderslev Stift, sagde vi løbende farvel til hinanden, efterhånden som de forskellige medlemmer nåede deres destination. Det har været en rigtig god fælles oplevelse og en på alle måder inspirerende studietur med diakoniudvalget.